

- OTHENIO ABEL, Lehrbuch der Palaeozoologie 1920.
 idem Palaeontologie und Palaeozoologie in Kultur der Gegenwart 4. IV. IV. 1914
 idem Die Tiere der Vorwelt, 1914. (Nat. u Geist. Welt).
 idem Les Dauphins Longirostres du Bolderien (Miecene d' Anvers) 1902.
 idem Die Vorfahren der Bartenwale 1913.
 H. F. OSBORN, Evolution of Mammalian Molar Teeth 1907.
 idem The Age of Mammals in Europe, Asia and North America.
 SMITH WOODWARD, Outlines of Vertebrate Palaeontology Cambridge 1898.
 idem Guide to Fossil Mammals and Birds i/t British Museum 1909.
 idem Guide to the Elephants of idem, 1908.
 RAY LANKESTER, Guide to the Fossil Reptiles, Amphibians Brit. Museum 1905.
 idem Extinct Animals, 1905.
 E. D. COPE, The primary Factors of Organic Evolution, 1904.
 CH. DEPERET, Die Umbildung der Tierwelt 1909.

DR. J. METZELAAR.

Winterkoning huist in merelnest. — Verleden jaar werd door m'n vriend een nest gevonden, waaruit, toen hij er bij kwam, een aantal jonge winterkoninkjes fladderden. Het nest lag in een loods bij zijn huis op een balk.

Toen ik nu zelf Zondag 10 April in die loods op zoek was naar nesten, kwam mij ook dit nest in handen. Ik nam het mee naar omlaag en nu bleek het bij nader onderzoek een oud merelnest te zijn, waarin een winterkoninkje zelf weer een onoverdekt nest had gebouwd, zoodat het ontzettend dikke wanden had. Eerst kwam een hooilaag, dan de metsellaag met er tegen aan wat strootjes. Dit alles was dus van de merel. Daarin had nu het winterkoninkje z'n nest gebouwd van mos en een paar groote krullen.

Gouda.

B. SWANENBURG.

Uit de familie Marter. — Wanneer men een paar malen de hermelijn en de wezel met zijn kijker rustig heeft kunnen bespieden, den eigenaardigen gang met huppelende golfbeweging, zoowel als de geliefkoosde schuilplaatsen tusschen uitgegraven bonkveen en langs begroeide greppels heeft gadegeslagen, dan zijn de oogen open voor de maniertjes van de handige sluipers, die hun lichaamsvorm daarvoor zoo meê hebben. Nu ontdekt men ze bijna op iedere wandeling, zelfs vlak bij de stad, indien men er slechts alleen en opmerkzaam op uitgaat. Zoo zie ik ze telkens bij Groningen in en achter het stadspark of vind in de sneeuw hun sporen duidelijk afgeteekend. Het is niet altijd mogelijk, het criterium tusschen de twee roofers: het al of niet zwarte pluimpje van de staart te onderscheiden, wat me nog maar kort duidelijk is. Verleden najaar op Adderhorst bezig met spitten, hoorde ik een scherp gepiep in een greppel, te scherp voor een gewoon meezengeluid. Dus bewegingloos staan gebleven, om den schreeuwer te laten naderen ter kennismaking. Heel spoedig hobbelde of hoepelde hij voor den dag, kwam vlak bij mijn schoenen tot drie keer toe ten einde dat beweginglooze voorwerp te bekijken. Maar toen ik wederkeerig aandachtig toezag, ging hij er van door. Ik meende, dat het 1 (of 3) onervaren halfwas-hermelijntjes waren, wier witte borstvlak de heenwijzing naar het winterkleed was. Maar nu ik beter het kleinere wezeltje ken, geloof ik, dat het één volwassen exemplaar van die soort geweest is. Dan zeg ik nooit meer: zoo bang als een wezeltje. Kwaad kan ik ze niet doen. Als de jachtopziener me in het voorjaar zoo'n mooi bruin cadavertje laat zien, zooals hij er dan bij 10-tallen bemachtigt, of als in den winter me een jager zijn buit, een wit hermelijn, toont, wat maar zelden gebeurt (want dan zijn ze schuwer dan in den paartijd), dan voel ik meelij met het slachtoffer. Maar als een paar dagen later bebloede veertjes van een zangvogeltje tegen hem getuigen, wisselt de stemming. Eén ding heb ik met verbazing in de ze helft van Maart opgemerkt: een zeer grooten hermelijn, nog geheel wit. Het was in de Eelwolder Wildernis. Dit kan toch niet meer het winterkleed geweest zijn. Vermoedelijk een voorzichtig grijsaard, dien ik alleen met een 8 × prismakijker goed onderscheiden kon en vaststellen, dat de ouderdom nog niet zijn lenigheid geschaad had. Of was het een albino?

Van de kleinere nu naar den grooteren bunzing. Deze komt te Eelderwolde vrij geregeld voor. Een ongevraagde maar ongewenschte gediensigheid is het, dat men hem dan op

mijn terrein uitgraaft. Pas is in een jagerstijdschrift beweerd, dat het „Sterreschot” van hem afkomstig is. Ik geloof niet, dat dit Jagerslatijn is, want als er des winters veel bunzings zijn, vind ik het geregeld in de weide te Eelderwolde. Maar dezen winter vond ik het niet en wist ditmaal ook niet van die roovers in de nabijheid, totdat me dezer dagen weer een boerenknechtje meedeelde, dat er toch een dikke (=grootte) moest huizen, dien ik echter nog niet te zien heb gekregen.

Eindelijk de marter zelf. Met den steenmarter mocht ik begin Maart maar al te vluchtig naar mijn zin kennis maken.

Dat kwam zoo. Ik was op Adderhorst tusschen het bosch langs den steilen oever van de beek, toen ik den katuil hoorde roepen. De beleefdheid eischte natuurlijk te antwoorden, om den miauwer dichterbij te lokken. Hij liet zich niet misleiden en begeerde geen nadere kennismaking. Maar de teleurstelling werd ruimschoots vergoed. Want op mijn katterig kattengeluid antwoordde, vlak bij, een zóó zacht stemmetje, dat ik aan een poesje dacht, dat al te jong nog den lof der maand Maart wilde zingen aan den oever van een snellen vliet. Doch er was geen poesje in de buurt. Het geluid scheen uit den grond te komen en op elke strofe volgde onmiddellijk een tegenstrofe. Hier waren dus een Romeo en Julia samen aan het woord. Vergeef me mijn onbescheidenheid, maar ik wilde er meer van weten en bleef als aan den grond genageld staan. En waarlijk, daar kwam beweging in de dorre bladeren, die den humuslaag bedekken, de zanger kwam voor het voetlicht . . . . Ach was ik maar niet bijziende geweest! Eén greep naar den kijker en het kaboutertje trok zich terug voor mijn beweging, en ik bleef onkundig van den holzanger, totdat me dezer dagen de vriendelijke conservator van het Museum van Staatsboschbeheer te Utrecht uit den droom hielp: ik had den minnezang van het fluwijn gehoord, dat zong achter de schermen.

A. VAN VELDHUIZEN.

Adder-avonturen. — In het afgeloopen jaar zijn de adders met den tijd, althans op en om Adderhorst volkomen in de war geweest. Het zijn anders domme dieren, die zeer gehecht zijn aan hun plekje, hun manieren en hun vasten tijd. Doorgaans krijg ik er de meeste te zien omstreeks den langsten dag. Het zijn dan meestal drachtige wijfjes in onvriendelijke stemming; haar heele houding protesteert: „laat me met rust!” De heeren der schepping zijn in die kringen heel wat minder kordaat. Die laten u alleen het einde van hun staart zien, als ze tijdig wegsluipen. Zoodoende durf ik nooit de proef op de som te nemen bij een vluchteling. Als hij vlug tusschen de struiken schiet, zal het wel een hazelworm geweest zijn, gaat hij langzaam, dan is het vermoedelijk een mannetjes-adder. Maar geen van beiden pakt men gaarne bij den staart, den eersten niet uit altruïstische motieven, den ander niet uit egoïstische. Dat kan men alleen goed met den ringslang doen, dien ik als jongen zóó eens heb meege dragen van Doorwerth tot dicht bij Oosterbeek, waar hem zijn vrijheid werd hergeven.

Verleden jaar heb ik natuurlijk de adders op hun echten tijd gezien (ook nog bij een maaienden boer voor een ontstaarten hazelworm met succes kunnen pleiten). Maar er vertoonden zich ook al in Mei, en zelfs nog in de ze helft van September, adders, en het waren steeds zeer groote exemplaren van meer den 60 cM. Kleine adders heb ik bijna nooit gezien behalve ééns voor een 40 jaar. Als nachtdier houdt hij van het zonnetje, maar meer om de warmte dan om hét licht, want hij ziet zeer slecht en hoort blijkbaar des te beter. Wanneer men op de echte adderplekjes, die iemand van eenige ervaring dadelijk weet aan te wijzen, bessen strooit voor zijn vogelbosch of mergel ter grondverbetering, zal men op dat eentonig tikgeluid ze meermalen zien afkomen. Ook dan blijken de dames nieuwsgieriger dan de heeren. Maken daarom de slangenbezweerders ook tikgeluiden? Brengt dat het reptiel in een regenstemming met verlangen naar kikkerbout? Is dat getrommel de uitnoodiging ter jacht? In het algemeen weet ik, dat ze houden van gelijkmatige rhythmische geluiden. Dit bleek me met den laatsten grooten adder vóór den winter. Ik moest iets in orde brengen in den greppel langs Adderhorst en trapte er bijna op; het dier was zoo vriendelijk even door een anders minder gewoon sissen te waarschuwen. Daarom liet ik het ook stil zijns weegs gaan in een laag berkenstruikje, toen een boer voorbij kwam, wien ik het beest eens wilde laten zien. Er volgde een rustig gesprek en al spoedig zag men het kopje nieuwsgierig luisterend te voorschijn komen, wel 15 cM. buiten het boschje. Toen moesten nog wat proeven volgen. Heel langzaam, dus zonder eenig dreigend gebaar